

Some Insights into Mar'is Ayin

Rabbi Michael Taubes

1. במדבר פרשת מטות פרק לב

- (כ) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים מִשָּׁה אִם תַּעֲשׂוּן אֶת הַדְּבָר הַזֶּה אִם תִּחְלְצוּ לִפְנֵי יִקְנֹק לְמַלְחָמָה:
(כא) וְעָבַר לְכֶם כָּל חֲלוּץ אֶת הַיַּרְדֵּן לִפְנֵי יִקְנֹק עַד הוֹרִישׁוּ אֶת אִיְבֹי מִפְּנֵיו:
(כב) וְנִקְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יִקְנֹק וְאַחַר תֵּשְׁבוּ וְהִייתֶם נְקִיִּם מִיִּקְנֹק וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהִיִּתָּה הָאָרֶץ הַזֹּאת לְכֶם לְאַחֲזָה לִפְנֵי יִקְנֹק:
(כג) וְאִם לֹא תַעֲשׂוּן כִּן הִנֵּה חֲטֹאתֶם לִיקְנֹק וְדַעוּ חֲטֹאתְכֶם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם:

2. משלי פרק ג

(ד) וּמְצָא חֵן וְשָׂכַל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

3. משנה מסכת שקלים פרק ג

משנה ב

... אין התורם נכנס לא בפרגוד חפות ולא במנעל ולא בסנדל ולא בתפילין ולא בקמיע שמא יעני ויאמרו מעון הלשכה העני או שמא יעשיר ויאמרו מתרומת הלשכה העשיר לפי שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שצריך לצאת ידי המקום שנאמר (במדבר ל"ב) והייתם נקיים מה' ומישראל ואומר (משלי ג') ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם:

4. ר' עובדיה מברטנורא מסכת שקלים פרק ג

משנה ב

פרגוד חפות - כשהמלבוש ארוך וכופלין אותו מלמטה. אותה השפה הכפולה קרויה פרגוד חפות. ואין התורם נכנס עם השפה כפולה ההיא במלבושו, שלא יחשדוהו שנתן לתוכה ממעות הלשכה:
ולא בתפילין ולא בקמיע - שלא יאמרו התיר התפר ונתן בתוכן מעות:

5. תפארת ישראל - יכין מסכת שקלים פרק ג

משנה ב

(ב) בקמיע. ובכולהו טעמא שלא יחשדוהו שנתן לתוכה ממעות שבלשכה...
(ג) ואדם. נ"ל דלהכי נקט קרא בתרא, דאי מקרא קמא, הו"א דוקא בגורם שיחשדוהו אסור, כבני גד שמאנו לעבור לא"י, ועי"ז גרמו שיחשדום כאילו מתפחדין מכנעניים, להכי היו צריכים להכריע דעת הרואה כשיראו הם עוברים לפני החלוץ, אבל הכא לא עשה התורם דבר שיגרום שיחשדוהו, דהרי כל אדם נמי לובש פרגוד חפות, סד"א דשרי, קמ"ל ומצא חן, דמשמע דלא לבד להנקות מחשד, אלא צריך שישתדל שימצא חן [וזה לפע"ד פי' הירושלמי כאן, דקאמר, איזהו חמור, והייתם נקיים, ר"ל מדגרס שיחשדוהו]:

6. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שקלים פרק ג

הלכה ב

שמא יעני ויאמרו כו': תני רבי ישמעאל קוויץ לא יתרום מפני החשד.

7. קרבן העדה מסכת שקלים פרק ג

הלכה ב

קוויץ. מי שהוא בעל שיער לא יתרום שמא יביא בשערו וקוויץ הוא מלשון קווצותיו תלתלים ורמב"ם פירש עני ונבהל להון מלשון קצתי בחיי:

8. פני משה מסכת שקלים פרק ג

הלכה ב

שמא יעני וכו' תני ר' ישמעאל קוויץ לא יתרום. מי ששערות ראשו כמו קווצות תלתלים לא יתרום מפני החשד שיאמרו זה יכול להטמין המעות בשערו:

9. רמב"ם הלכות שקלים פרק ב

הלכה י

כשיכנס התורם לתרום לא יכנס בבגד שאפשר להחכות בו כסף ולא במנעל ולא בסנדל ולא בתפלה ולא בקמיע שמא יחשדו אותו העם ויאמרו החביא ממעות הלשכה תחתיו כשתרמה, ומדברים היו עמו משעה שיכנס ועד שעה שיצא כדי שלא יתן לתוך פיו, ואע"פ שנוהרים כל כך עני או מי שהוא נבהל להון לא יתרום מפני החשד שנאמר +במדבר ל"ב+ והייתם נקיים מה' ומישראל. +השגת הראב"ד/ ואע"פ שנוהרים כך עני או מי שנבהל להון לא יתרום. א"א כתב זה מפני שראה בירושלמי (פ"ג סה"ב) קוּוֹץ לא יתרום, ונדמה בלבו שהוא עני או נבהל להון מן ויקוצו או מן קצתי בחיי, ואינו כן אלא בעל שיער מן קווצותיו תלתלים, שמא יחביא בשערו. +

10. משלי פרק ד

(כד) הָסֵר מִמֶּךָ עֲקָשׁוֹת פֶּה וּלְזוֹת שְׁפָתַיִם הִרְחַק מִמֶּךָ:

11. רש"י משלי פרק ד

(כד) הסר ממך עקשות פה - לא תעשה דבר שילעזו בו הבריות ויעקימו עליך פיהם: ולזות שפתים - עקמימות שפתים שלא ירחיבו הבריות פה עליך:

12. מצודת דוד משלי פרק ד

(כד) הסר ממך - ר"ל אל תעשה דבר שיהא בו מקום לבני אדם לרנן אחריו וירמוז הרנון בעקימת הפה ונטיית השפתים כדרך המרננים ברמז:

13. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף כד עמוד ב

מתני'. הנתען על השפחה ונשתחררה, או על העובדת כוכבים ונתגיירה - הרי זה לא יכנוס, ואם כנס - אין מוציאין מידו. ...

14. רש"י מסכת יבמות דף כד עמוד ב

הנתען - חשוד כלומר שטוענים עליו דברי לעז. לא ישאנה - משום לעז שלא יאמרו אמת היה הקול הראשון.

15. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף כד עמוד ב

הא גיורת מיהא הוא... אי הכי, לכתחלה נמי! משום דרב אסי, דאמר רב אסי: הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים וגו'.

16. רש"י מסכת יבמות דף כד עמוד ב

הא גיורת מיהא הוא - ואע"ג דלא נתגיירה לשם יהדות אלא בשביל שישאנה זה. אי הכי - דגיורת מעלייתא היא. לכתחלה נמי - יכנוס ואמאי תני לא יכנוס. דאמר רב אסי - טעמא דמתניתין משום דכתיב הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים הרחק ממך דאתו לאחזוקי לקלא קמא.

17. ויקרא פרשת קדושים פרק יט

(ט) וּבְקִצְרְכֶם אֶת קִצִּיר אֲרֻצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאת שְׂדֶךָ לְקַצֵּר וְלִקְטוֹת קִצִּירְךָ לֹא תִלְקֹט:

18. רש"י ויקרא פרשת קדושים פרק יט

(ט) לא תכלה פאת שדך - שיניח פאה בסוף שדהו:

19. תוספתא מסכת פאה פרק א

הלכה ז

אר"ש מפני ארבעה דברים לא יתן אדם פאה אלא בסוף שדהו... ומפני מראית העין... מפני מראית העין כיצד שלא יהו עוברין ושבין אומרין ראו [פלוני שקצר שדה] ולא נתן [ממנה] פאה [שהרי אמרה] תורה לא תכלה פאת שדך...

20. תלמוד בבלי מסכת שבת דף כג עמוד א
דתניא, אמר רבי שמעון: בשביל ארבעה דברים אמרה תורה להניח פאה בסוף שדהו... ומפני החשד.

21. רש"י מסכת שבת דף כג עמוד א
לסוף שדהו - בגמר קצירו, כדכתיב לא תכלה משמע בשעת כילוי, ולא שיקצה אותה קודם לכן.

22. תלמוד בבלי מסכת שבת דף כג עמוד ב
ומפני חשד - שלא יהיו עוברין ושביין אומרים: תבא מארה לאדם שלא הניח פאה בשדהו.

23. רש"י מסכת שבת דף כג עמוד ב
מפני החשד - שהעוברין רואין בגמר קצירו שהוא מכלה את הכל, לא ידעו שנתנה כבר.

24. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פאה פרק ד
הלכה ג
תני בשם ר"ש מפני ה' דברים לא יתן אדם פאה אלא בסוף שדהו... ומפני מראית עין... מפני מראית העין כיצד שלא יהו העוברים והשבים אומרים ראו היאך קצר איש פלוני שדהו ולא הניח פאה לעניים ומפני שאמרה תורה לא תכלה פאת שדך:

25. פני משה מסכת פאה פרק ד
הלכה ג
תני וכו'. בתוספתא פ"ק ושם גריס מפני ד' דברים:

26. בית הבחירה (מאירי) מסכת שבת דף כג עמוד א
אף התורה כוונה בקצת דברים להוציא אדם מן החשד והוא שאמרו בשביל ד' דברים אמרה תורה שיניח האדם פאה בסוף שדהו ולא בתחלתה ולא באמצעה... ומפני החשד שמא כבר הניחה ונטלוה עניים ואחרים באים וחושבים שלא הניח אחר שעדיין רואים אותו קוצר בשדה ואומרים תבא מארה לפלוני שקצר ולא הניח פאה...

27. רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ב
הלכה יב
אין מניחין את הפאה אלא בסוף השדה, כדי שיהיו עניים יודעין מקום שיבאו לו וכדי שתהיה ניכרת לעוברים ולשבים ולא יחשד...

28. ויקרא פרשת בהר פרק כו
(א) לא תעשו לכם אֱלִילִים ופֶסֶל וּמִצֵּבָה לֹא תִקְמוּ לָכֶם וְאָבֶן מְשֻׁכָּת לֹא תִתְּנוּ בְּאַרְצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְקֹנֵךְ אֱלֹהֵיכֶם:

29. רש"י ויקרא פרשת בהר פרק כו
(א) ואבן משכית - לשון כסוי, כמו (שמות לג כב) ושכותי כפי, שמכסין הקרקע ברצפת אבנים: להשתחוות עליה - אפילו לשמים, לפי שהשתחווא בפשוט ידים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן חוץ מן המקדש:

30. ספר החינוך פרשת בהר מצוה שמט
שלא נשתחוה על אבן משכית, אפילו לשם ברוך הוא, שנאמר [ויקרא כ"ו, א'] ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחוות עליה. ואבן משכית תקרא אבן מצוירת, וכן אבני גזית מגוררות במגירה בכלל איסור אבן משכית. ומרשי המצוה, כתב הרמב"ם זכרונו לברכה שהוא לפי שהיו עושין כן לעבודה זרה, ישימו אבנים מצוירות במלאכה נאה לפני הצלם, והיו משתחוים עליה לפניו. ואפשר לומר גם כן שהטעם מפני שנראה כמשתחוה לאבן עצמה, אחר שהכינוה וציירוה והיא נאה יש מקום לחשד. אבל המשתחוה על גבי בגדים נאים, אין שם מקום לחשד, שהבגד דבר שהוא כלה במהרה, ולא יעשנו בריה אלוהו, אבל האבן

שהוא דבר קיים ויש לה שר בשמים, וכמו שאמרו זכרונם לברכה בחולין [מ' ע"א] הא דאמר להר, הא דאמר לגדא דהר, יפול בהם החשד, והתורה תרחיק האדם הרבה מלעשות דבר שיחשד בו. ועוד, שלא יכשלו אחריו...

31. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמו עמוד ב

משנה. - ... מי שנשרו כליו בדרך במים - מהלך בהן ואינו חושש. הגיע לחצר החיצונה - שוטחן בחמה, אבל לא כנגד העם.

32. רש"י מסכת שבת דף קמו עמוד ב

מי שנשרו - שנפלו למים בשבת.
לחצר החיצונה - הסמוכה למבוא העיר, בתוך העיר, שהוא מקום משתמר.
שוטחן בחמה - ליבשן.
אבל לא כנגד העם - שיחשדוהו שכבסן.

33. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמו עמוד ב

מי שנשרו וכו'. אמר רב יהודה אמר רב: כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין - אפילו בחדרי חדרים אסור. תנן: שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם! - תנאי היא; דתנאי: שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם, רבי אלעזר ורבי שמעון אוסרין.

34. רמב"ם הלכות שבת פרק כב

... וכן מי שנשרו כליו במים מהלך בהן ואין חוששין שמא יסחוט, ואסור לו לשטחן ואפילו בתוך ביתו גזירה שמא יאמר הרואה הרי זה כבס כסותו בשבת ושטחה ליבשה, וכל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור.

35. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שא

סעיף מה
מי שנשרו כליו במים, הולך בהם ואינו חושש שמא יבא לידי סחיטה. ולא ישטחם לנגבם, מפני מראית העין, שלא יחשדוהו שכבסן בשבת. ואפילו בחדרי חדרים, שאין שם רואים, אסור. ולא אסרו אלא לשטחן בשבת, אבל אם שטח מע"ש כלים המכובסים, אינו חייב לסלקן בשבת.

36. משנה ברורה סימן שא

(קסא) במים - בין ע"י מי הגשמים או שנפל בנהר ונתלחלו כליו:
(קסה) בחדרי חדרים - הטעם דלא חלקו חכמים בתקנתן...

37. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יב עמוד א

ישב לו קוץ בפני עבודת כוכבים - לא ישחה ויטלנה, מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים, ואם אינו נראה - מותר. נתפזרו לו מעותיו בפני עבודת כוכבים - לא ישחה ויטלם, מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים, ואם אינו נראה - מותר. מעיין המושך לפני עבודת כוכבים - לא ישחה וישתה, מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים, ואם אינו נראה - מותר... מאי אינו נראה? אילימא דלא מתחזי, והאמר רב יהודה אמר רב: כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין, אפילו בחדרי חדרים אסור! אלא אימא: אם אינו נראה כמשתחוה לעבודת כוכבים - מותר.

38. רש"י מסכת עבודה זרה דף יב עמוד א

ישב לו קוץ - נתחב לו קוץ ברגלו.
ואם אינו נראה - מפרש לקמן.
אילימא דלא מיתחזי - שאין אדם רואהו.
כל מקום שאסרו חכמים - דבר המותר ואסרוהו מפני מראית העין שהרואהו חושדו בדבר עבירה.
אפילו בחדרי חדרים אסור - במקום שאין אדם רואה אסרוהו.
ואם אינו נראה כמשתחוה - שפונה אחריו או צידו לצד עבודת כוכבים.

39. רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ג

הלכה ז

ישב לו קוץ ברגלו לפני עבודת כוכבים לא ישוח ויטלנו מפני שנראה כמשתחוה לה, נתפזרו לו מעות בפניה לא ישוח ויטלם מפני שנראה כמשתחוה לה אלא ישב ואחר כך יטול.

40. שולחן ערוך יורה דעה הלכות עבודת כוכבים סימן קנ

סעיף ב

ישב לו קוץ ברגלו לפני עבודת כוכבים, או נתפזרו לו מעות לפניו, לא ישוח להסיר הקוץ וליטול המעות, מפני שנראה כמשתחוה לה, אלא ישב או יפנה אחוריו או צדו לצד עבודת כוכבים, ואחר כך יטול.

41. תלמוד בבלי מסכת ביצה דף ט עמוד א

משנה. בית שמאי אומרים: אין מוליכין את הסולם משוכך לשובך, אבל מטהו מחלון לחלון, ובית הלל מתירין.

42. רש"י מסכת ביצה דף ט עמוד א

אין מוליכין את הסולם - קא סלקא דעתך: סולם המיוחד לכך, וניכר שהוא של שוכך, וטעמא דבית שמאי מפרש בגמרא, דאסרי ואף על פי שהוא בא ליטול גוזלות לשמחת יום טוב. מחלון לחלון - באותו שוכך עצמו, שכן דרך שוכך להיות בו מחיצות הרבה, קן לכל זוג זוג, וחלון לכל קן וקן.

43. תלמוד בבלי מסכת ביצה דף ט עמוד א

אמר רב חנן בר אמי: מחלוקת ברשות הרבים, דבית שמאי סברי: הרואה אומר: להטיח גגו הוא צריך, ובית הלל סברי: שובכו מוכיח עליו. אבל ברשות היחיד - דברי הכל מותר. - איני? והא אמר רב יהודה אמר רב: כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין - אפילו בחדרי חדרים אסור! - תנאי היא, דתנאי: שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם, רבי (אליעזר) + מסורת הש"ס: אלעזר + ורבי שמעון אוסרין. איכא דאמרי, אמר רב חנן בר אמי: מחלוקת ברשות היחיד, דבית שמאי אית להו דרב יהודה אמר רב, ובית הלל לית להו דרב יהודה אמר רב. אבל ברשות הרבים - דברי הכל אסור. - לימא רב דאמר כבית שמאי? - תנאי היא; דתנאי: שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם, רבי (אליעזר) + מסורת הש"ס: אלעזר + ורבי שמעון אוסרין.

44. רש"י מסכת ביצה דף ט עמוד א

הרואה - שהוא מוליכו, אומר: להטיח גגו הוא צריך, והרי הוא עושה מלאכה ביום טוב. להטיח - שהיו טחין גגותיהן בטיט, לפי שלא היו משופעין, אלא עשוין כמין תקרת עליה, ומשתמשין בהן, לפיכך טחין אותן, ומשפיעין הטיח לצד הכתלים, שיזובו מימיו. שובכו מוכיח עליו - שובכו של סולם מוכיח, שהוא ניכר שהוא של שוכך. מותר - שהרי אין אדם רואהו. והאמר רב יהודה אמר רב כו' - וקשיא דרב אדרב חנן, ואף על גב דרב אמורא הוא - מקשי מיניה, מפני שרבן של בני הגולה היה בדורו, חוץ משמואל. תנאי היא - איכא תנא דקאי כוותיה. שוטחן בחמה - מי שנשרו כליו בדרך במי גשמים - שוטחן בחמה, והן נוגבין מאליהן. אבל לא כנגד העם - שלא יאמרו כבסן בשבת, אלמא: מידי דמשום מראית העין מותר במקום צנוע.

45. רמב"ם הלכות יום טוב פרק ה

הלכה ד

אין מוליכין את הסולם של שוכך משוכך לשובך ברשות הרבים שמא יאמרו לתקן גגו הוא מוליכו, אבל ברשות היחיד מוליכו, אע"פ שכל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור כאן התירו מפני שמחת יום טוב. +/השגת הראב"ד/ אע"פ שכל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור (וכו') כאן התירו מפני שמחת יו"ט. א"א הוא אמר דבר זה אבל הגמרא

ביצה/ (ט) לא אמרה כן ולא חלקה בדבר זה אלא העמידוהו כתנאי ורב חנן בר אמי כתנא קמא דמפליג בין רה"ר לרה"י ורב דאמר כרבי אליעזר ור"ש דלא מפלגי וב"ה שרו בתרוייהו והרב ז"ל (שבת ס"א תקנב) פסק כרב יהודה אמר רב הלכך בתרוייהו שרי. +

46. שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום טוב סימן תקיח

סעיף ד

מותר לטלטל סולם של שובך משובך לשובך, אפילו ברשות הרבים; אבל סולם של עליה, אסור בטלטול.

47. רא"ש מסכת ביצה פרק א

סימן יד

... גמ' תרי לישני איכא בגמרא אליבא דרב חנן בר אמי. לחד לישנא מודים ב"ה דברה"ר אסור ולחד לישנא שרו ב"ה אפי' ברה"ר. ופסקו הגאונים ז"ל דברבנן עבדינן לקולא ולכך לא הביא רב אלפס אלא המשנה כצורתה משום דסבירא ליה דב"ה מתירין בכל מקום:

48. תלמוד בבלי מסכת שבת דף כג עמוד א

אמר רב הונא: חצר שיש לה שני פתחים - צריכה שתי נרות. (ואמר) + מסורת הש"ס: [אמר] + רבא: לא אמרן אלא משתי רוחות, אבל מרוח אחת - לא צריך. מאי טעמא? אילימא משום חשדא, חשדא דמאן? אילימא חשדא דעלמא - אפילו ברוח אחת נמי ליבעי! אי חשדא דבני מתא - אפילו משתי רוחות נמי לא ליבעי - לעולם משום חשדא דבני מתא, וזימנין דמחלפי בהאי ולא חלפי בהאי, ואמרי: כי היכי דבהאי פיתחא לא אדליק, בהך פיתחא נמי לא אדליק.

49. רש"י מסכת שבת דף כג עמוד א

חצר שיש לה שני פתחים - שיש לבית שני פתחים פתוחים לחצר - צריכה שתי נרות, נר לכל פתח, כדמפרש טעמא משום חשדא: שהרואה יהא סבור שהבית חלוק, והרי הוא של שני בני אדם, ויאמרו: האחד אינו מקיים מצות נר. משתי רוחות - אחד בצפון ואחד במזרח. חשדא דעלמא - בני עיר אחרת העוברין משם בשוק. אפילו מרוח אחת נמי - סבורין הן שהבית חלוק מתוכו. ואי חשדא דבני מתא - שיודעים שאין חלוק.

50. הר"ן על הרי"ף מסכת שבת דף י עמוד א

אמר רב הונא חצר שיש לה שני פתחים. שיש לבית שני פתחים פתוחים לחצר צריכה שתי נרות נר לכל פתח משתי רוחות ומפרשינן בגמרא דהיינו טעמא משום חשדא דבני מתא דזמנין דחלפי בהא ולא חלפי בהא ואמרי כי היכי דבהא לא אדליק באידך נמי לא אדליק ומסתברא דכיון שאינו מדליק אלא משום חשדא לא מברך אלא אחד פתחא:

51. רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ד

הלכה י

חצר שיש לה שני פתחים בשתי רוחות צריכה שתי נרות, שלא יאמרו העוברים ברוח זו לא הניח נר חנוכה, אבל אם היו ברוח אחת מדליק באחד מהן.

52. שולחן ערוך אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעא

סעיף ח

חצר שיש לו שני פתחים משני רוחות, צריך להדליק בשתייהן מפני החשד; ואם שני הפתחים ברוח אחד (והם בבית אחד) (כל בו) די לו באחד מהם. הגה: ואם מדליק בשני פתחים אינו מברך רק באחד מהם ובשני מדליק בלא ברכה, מיהו בזמן הזה שכולם מדליקין בפנים ממש, ואין היכר לבני ר"ה כלל, אפילו יש לחצר או לבית הרבה פתחים להרבה רוחות אין מדליקים אלא פעם אחת בפנים, כן נ"ל וכן המנהג פשוט.

53. דברים פרשת ראה פרק יד

(ו) וְכָל בְּהֵמָה מִפְּרֻסַּת פְּרֻסָּה וְשִׁסְעַת וְשִׁסְעַת שְׁמֵי פְּרֻסוֹת מְעֵלֶת גְּרָה בְּבִהְמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ:

54. רש"י דברים פרשת ראה פרק יד

(ו) בבהמה - משמע מה שנמצא בבהמה אכול, מכאן אמרו שהשליל ניתן בשחיטת אמו:

55. תלמוד בבלי מסכת חולין דף סח עמוד א

מתני'... - חותך מעובר שבמעיה - מותר באכילה...

56. רש"י מסכת חולין דף סח עמוד א

חותך מעובר שבמעיה - והניח החתיכה בתוכה.
מותר - בשחיטתה כדיליף בגמרא מכל בבהמה תאכלו.

57. תלמוד בבלי מסכת חולין דף סט עמוד א

חותך מעובר וכו': מנלן? דכתיב: וכל בהמה מפרסת פרסה וגו' בהמה בבהמה - לרבות את הולד.

58. רש"י מסכת חולין דף סט עמוד א

בהמה בבהמה - שדיא בהמה דרישא אבהמה דסיפא ודרוש הכי בהמה הנמצאת בבהמה תאכלו.

59. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ה

הלכה ט

... אבל אם חתך מן העובר שבמעיה ולא הוציאו ואחר כך שחטה הרי חתיכת העובר או אברו מותר הואיל ולא יצא...

60. שולחן ערוך יורה דעה הלכות שחיטה סימן יד

סעיף ו

... אבל אם חתך מן העובר שבמעיה ולא הוציאו, ואח"כ שחטה, הרי חתיכת העובר או אברו מותר, הואיל ולא יצא (רמב"ם דין ט').

61. תלמוד בבלי מסכת חולין דף עד עמוד א - עמוד ב

מתני'. השוחט את הבהמה, ומצא בה בן שמנה - חי או מת, או בן תשעה מת - קורעו, ומוציא את דמו. מצא בן תשעה חי - טעון שחיטה, והייב באותו ואת בנו, דברי ר"מ; וחכמים אומרים: שחיטת אמו מטהרתו, ר"ש שזורי אומר: אפילו בן חמש שנים וחורש בשדה - שחיטת אמו מטהרתו...

62. רש"י מסכת חולין דף עד עמוד א

קורעו - שאין צריך שחיטה ומודי ר"מ בהו דאיתרבו מכל בבהמה תאכלו דלאו חדשים איכא ולא אוירא איכא הילכך לאו בהמה הוא. ומוציא את דמו - דחלבו הוא דמותר כדקתני לקמן /חולין/ (דף עה) מה חלב ושתי הכליות האמורין באשם מוצא מכלל שליל אף כל מוצא מכלל שליל אבל דמו לא גרע מדם האברים דקי"ל בכריתות (דף כא): דם האברים עובר בלא תעשה. טעון שחיטה - דחדשים גרמי לשוייה בהמה באנפי נפשיה ולא איתרבי מכל בבהמה תאכלו ולרבנן חדשים ולידה גרמי דרבנן מרבו ליה להיתרא מכל בבהמה תאכלו. והייב באותו ואת בנו - שלא ישחטנו ביום ששחטו אמו.

63. רש"י מסכת חולין דף עד עמוד ב

ר"ש שזורי - בגמרא פריך היינו תנא קמא.

64. תלמוד בבלי מסכת חולין דף עה עמוד ב

רבי שמעון שזורי אומר אפילו וכו'. היינו תנא קמא! אמר רב כהנא: הפריס על גבי קרקע איכא בינייהו.

65. רש"י מסכת חולין דף עה עמוד ב

הפריס - עמד על פרסותיו לת"ק כיון שהלך טעון שחיטה מדרבנן דאתי לחלופי לאכול בהמה בלא שחיטה.

66. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ה

הלכה יג

השוחט בהמה מעוברת ומצא בה שליל בין חי בין מת הרי זה מותר באכילה...

הלכה יד

מצא בה עובר חי אע"פ שהוא בן תשעה חדשים גמורין ואפשר שיחיה אינו צריך שחיטה אלא שחיטת אמו מטהרתו, ואם הפריס על גבי קרקע צריך שחיטה.

67. שולחן ערוך יורה דעה הלכות שחיטה סימן יג

סעיף ב

השוחט את הבהמה ונמצאת כשרה, ומצא בה עובר בן ח' בין חי בין מת, או בן ט' מת, מותר באכילה ואינו טעון שחיטה; ואם מצא בה בן ט' חי, אם הפריס על גבי קרקע, טעון שחיטה, אבל שאר טרפות אינו אוסר אותו; ואם לא הפריס על גבי קרקע, אינו טעון שחיטה...

68. שו"ת הרשב"א חלק א סימן תקכה

שאלת עודד הא דאמר רבא (פסחים פ"ק דף ו') עיסת ארנונא חייבת בחלה משום דלית לה קלא אם חייב לברך על הפרשתה? דנראה שאינו חייב כיון שאינו אלא משום הרואין ולא מן הדין דהא כתוב עריסותיכם. וכן הדומין לזה כבן פקועה שהפריס על גבי קרקע. תשובה כל שהצריכו חכמים להפריש או לשחוט מאיזה טעם שאמרו מצוה של דבריהם היא. ועל מצוה של דבריהם מברכין.

69. פרי חדש יורה דעה סימן יג

[ה] אבל שאר טרפות כו'. - ... ולי נראה דנפקא מינה נמי מהך פלוגתא אי מברך על שחיטתו או לא לדעת המצריכין שחיטה כתיקנה משמע ודאי שיברך על השחיטה דהא מצוה דרבנן היא ואדרבנן מברכין וכדאיתא בפרק במה מדליקין [שבת כג, א] אבל לדעת הרשב"א משמע שאינו מברך כיון שאין כל דיני שחיטה נוהגין בו, אלא שמצאתי להרשב"א גופיה בתשובה [חלק א] סימן תקכ"ה שכתב דבן פקועה שהפריס על גבי קרקע דמצוה של דבריהם היא ומברכין על שחיטתו, ואפשר שטעמו דכיון דמצוה לשחוט מדרבנן לאפוקי ניהור ועיקור דאף לדידיה לא מהני אם כן שייך שפיר לברך וצונו על השחיטה אע"פ שאין כל דיני שחיטה נוהגים בו, ובלאו הכי הא קיימא לן כסברת הרא"ש והר"ן ושאר פוסקים דבעינן שחיטה מעליא וכל דברים הפוסלות בשאר שחיטות פוסלות גם כן בזו ואם כן פשיטא שמברכין על השחיטה וכדכתבנא, ודלא כדמשמע מדברי הר"ן בפרק במה מדליקין [שבת י, א ד"ה אמר רב הונא] גבי חצר שיש לה שני פתחים שכתב דכיון שאינו מדליק אלא משום חשדא לא מברך אלא אחד פתחא, וליתא דכיון דמדרבנן צריך להדליק אף על גב שלא הצריכו להדליק אלא משום חשדא דעלמא מצוה דרבנן היא ומחייב לברוכי עלה:

70. פלתי סימן יג

[ד] שחיטה. והרשב"א בתשובה (ח"א סי' תקכ"ה) כתב שיש לברך כמו על כל מצוות דרבנן, ופר"ח (ס"ק ה') פקפק מדברי הר"ן פרק במה מדליקין (שבת י' ע"א ד"ה אמר רב הונא) בחצר שיש לו שני פתחים דמדליק בשניהם, וכתב הר"ן דאין לברך, הואיל וליכא רק משום חשדא, ע"ש. ואין הנדון דומה, דשם משום חשדא, והכא משום מראית עין, ומי מדמה זה לזה...

71. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן פב

... וגם בלא זה מסתבר לע"ד שאיסור חשדא שילפינן בשקלים פ"ג מ"ב מקרא דוהייתם נקיים מה' ומישראל הוא איסור מדאורייתא מצ"ע = מצד עצמו = שמחוייב שלא לעשות דברים שיחשדוהו וגם אחד מהטעמים שצריך להניח פאה בסוף שדהו משום חשדא בשבת דף כ"ג ע"א וא"כ א"צ לחקור איזה גדר איסור שייך להיות בזה דזה עצמו הוא האיסור. ויש שני עניני מראית עין דהיכא דלא שייך חשד שהוא עושה דבר היתר והכל רואים מה שעושה רק שיבואו לדמות דכשם שזה מותר כ"כ מותר גם דבר שמדמין לזה הוא ודאי רק מדרבנן וצריך לאיזה גדר שיוכלו לאסור... אך מ"מ אסרו שלא יהיה מקום לבעלי לה"ר = לשון הרע = לדבר עליו או שהרוצים להקל יאמרו בכוונה שגם הוא עושה בשכירי יום כמו שטוב להדבר, הוא רק איסור דרבנן מטעם מ"ע = מראית עין = ולא משום איסור חשד וצריך גדר לאסור. ובטעם זה הוא דין מי שנשרו כליו בדרך שוטחן בחמה וכדומה ולא הוזכר שם חשד בגמ' אלא רש"י כתב שיחשדוהו שכבסן בדף קמ"ו ע"ב לטעם על המ"ע אבל לא שהחשד הוא האיסור, הוא נמי רק מדרבנן אבל היכא שאמר בגמ' מפני החשד הוא מדאורייתא מאיסור והייתם נקיים מישראל ומהא דפאה ולכן א"צ גדר אחר להאיסור דזה עצמו הוא האיסור...

72. ויקרא פרשת צו פרק ז
(כו) וְכָל דָּם לֹא תֹאכְלוּ כֹּל מוֹשְׁבֵי־בְתִיכֶם לְעוֹף וְלִבְהֵמָה:

73. רש"י ויקרא פרשת צו פרק ז
(כו) לעוף ולבהמה - פרט לדם דגים וחגבים:

74. תלמוד בבלי מסכת כריתות דף כ עמוד ב
ת"ר: כל דם לא תאכלו - שומע אני אפ"י דם מהלכי שתיים, דם ביצים, דם חגבים, דם דגים, הכל בכלל? ת"ל: לעוף ולבהמה...

75. תלמוד בבלי מסכת כריתות דף כא עמוד ב
אמר רב: דם דגים שכינסו - אסור. מיתבי: דם דגים, דם חגבים - מותר ואפילו לכתחלה... אלא כי תניא ההיא מתניתא - דאית ביה קשקשים, כי קאמר רב אסור - דלית ביה קשקשים.

76. רש"י מסכת כריתות דף כא עמוד ב
שכנסו בכלי אסור - דמיחלף בדם בהמה והרואה אומר מותר לאכול דם. דאית ביה בדם קשקשים - מותר לכתחלה דלא אתי לאיחלופי בדם בהמה חיה ועוף.

77. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ו
הלכה א
האוכל כזית מן הדם במזיד חייב כרת בשוגג מביא חטאת קבועה, ודבר מפורש בתורה שאינו חייב אלא על דם בהמה חיה ועוף בלבד בין טמאין בין טהורין שנאמר וכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם לעוף ולבהמה, וחיה בכלל בהמה שנאמר זאת הבהמה אשר תאכלו שור וגו' איל וצבי וגו', אבל דם דגים וחגבים ושקצים ורמשים ודם האדם אין חייבין עליו משום דם, לפיכך דם דגים וחגבים טהורים מותר לאכול ואפילו כנסו בכלי ושתהו מותר...+/השגת הראב"ד/ דגים וחגבים וכו'. כתב הראב"ד ז"ל /א"א/ אלא שאסרוהו במכונס מפני מראית העין אא"כ יש בו קשקשים עכ"ל.

78. שולחן ערוך יורה דעה הלכות דם סימן סו
סעיף ט
דם דגים, אף על פי שהוא מותר, אם קבצו בכלי אסור משום מראית עין. לפיכך, אם ניכר שהוא מדגים, כגון שיש בו קשקשים, מותר.

79. שו"ת הרשב"א חלק ג סימן רנז
נרבנא.
עוד שאלת בשר בחלב אשה מהו, כיון שחלב האשה אחר שפירש מותר א"כ אין בזה איסור כלל... או אסור משום מראית העין כמו שחששו בדם דגים בזמן שאין בו קשקשים.
תשובה מסתברא שאסור לבשלו כל שכן לאכלו...

80. שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פז
סעיף ד
אסור לבשל בחלב אשה, מפני מראית העין...

81. שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פז
סעיף ג
...הגה: ונהגו לעשות חלב משקדים ומניחים בה בשר עוף, הואיל ואינו רק מדרבנן. אבל בשר בהמה, יש להניח אצל החלב שקדים, משום מראית העין, כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ו לענין דם.

82. מגן אברהם סימן תסג

ה וטחנו כו'. ובקושטנטי"נא נוהגין איסור לעשות פאטשי"לש או לטגן דגים במצה אפויה משום דאתי לאיחלופי אבל בסופגנין מותר ע"ש בכ"ה שהאריך:

83. מחצית השקל אורח חיים סימן תסג

(ה) וטחנו כו'. נוהגין איסור כו'. על פי מעשה טעות שאירע שם כהאי גוונא. ועיין בפרי חדש [סימן תסא אות ב ד"ה עוד כתב] שהביאו, וחלק עליו דאין לגזור גזרה מדעתינו מה שאינו נמצא בש"ס:

84. פרי חדש אורח חיים סימן תסא

סעיף ב

... וכתב בספר כנסת הגדולה [הגב"י] שלעשות פאטשיליש הנהוגות בכל שבת זכר למן, וכן מה שנוהגין שכשמטגנין דגים בשמן במחבת טחים אותם בקמח כדי שלא ידבקו, כל זה אסור לעשותו ואף במצה אפויה, משום מעשה שהיה שאשת חבר עשתה כן וששכינתה חשבה שהיה קמח ממש ולמחר טגנה דגים בקמח ממש ולפיכך יש לאסור מפני מראית העין. ואני אומר שהכל מותר מן הדין ואין לנו לגזור גזירות מדעתנו, ומה בכך אם אשה אחת טעתה בדין...

85. משנה מסכת כלאים פרק ט

משנה ב

השיריים והכלך אין בהם משום כלאים אבל אסורים מפני מראית העין...

86. ר' עובדיה מברטנורא מסכת כלאים פרק ט

משנה ב

השיריים והכלך - מינים של משי הן, והכלך גדל בכרכי הים ותבניתו כתבנית הזהב, והוא רך ביותר ודומה לצמר: אבל אסורים - דאתי לאחלופי בצמר ופשתים. ומפני שלא היו מצויין ביניהם לא היו מכירים בהן ואתי לאחלופי הלכך אסורים מפני מראית העין. אבל האידנא שהמשי מצוי בינינו והכל יודעים ומכירים בו אין אסור שום מין של משי בצמר או בפשתים, וכן הקנבוס שרי בין בצמר בין בפשתים שהכל מכירים בו:

87. רא"ש מסכת נדה הלכות כלאי בגדים

סימן ז

... והאידנא מצויין בגדי משי בינינו והכל מכירין בהן הלכך מותר לתפור בגדי משי תחת בגדי צמר וגם חוטי משי בסרביל של צמר:

88. שולחן ערוך יורה דעה הלכות כלאי בגדים סימן רצח

סעיף א

אין אסור משום כלאים, אלא צמר רחלים ואילים עם פשתן. אבל צמר גמלים וצמר ארנבים ונוצה של עזים וכל שאר מינים, מותרים בפשתן. וכן קנבוס וצמר גפן וכל שאר מינים, מותרים אפילו בצמר רחלים ואילים; וחכמים אסרו מפני מראית העין משי עם צמר, לפי שדומה לפשתים. וכן כלך, והוא מין שגדל בכרכי הים על האבנים שבים ודומה לצמר, אסרוהו מפני מראית העין עם הפשתן. והאידנא משי מצוי בינינו והכל מכירים בו, לפיכך אין בו משום מראית העין ומותר עם הצמר ועם הפשתן.

89. תפארת ישראל כלכלת שבת כללי ל"ט מלאכות

(לד) ... ואפשר עוד דאפילו באיסור דאו' כל שהוא לשעבר, דוקא באיכא הוכחה קצת שנעשה באיסור חיישי' למראית עין, וכהאי שנשרו כליו בדרך במים (שבת קמ"ו ב') דאסור לשטחן, דמי יודע שנשרו ונפלו בגדיו בדרך במים...

90. משנה מסכת אבות פרק א

משנה ו

יהושע בן פרחיה ונתאי הארבלי קבלו מהם יהושע בן פרחיה אומר עשה לך רב וקנה לך חבר והוי דן את כל האדם לכף זכות: